

Key words: agro-industrial complex, flour-milling industry, correlation-regression analysis, econometric method, dynamic indicators, production volume, export, import, domestic consumption, crop area, yield, competitiveness.

[illegible]

байқалады. Еліміздегі негізгі ұн тарту өндірісінің қарқынды өсуі байқалады. Егер 2003

жау үшін алдыңғы кезеңдердегі саланың негізгі көрсеткіштерінің өзара байланысын, оның нәтижелі көрсеткіштерге әсерін анықтап, сол бойынша корреляциялық-регрессиялық әдісті қолдана отырып модель жасау керек. Зерттеу барысында 2003-2015 жж. арасындағы негізгі ұн тарту өндірісінің (Y) келесі факторлармен байланысы қарастырылды:

X1 – Ұн тарту өндірісінің көлемі, (млн т);
X2 – экспорт (мың т);

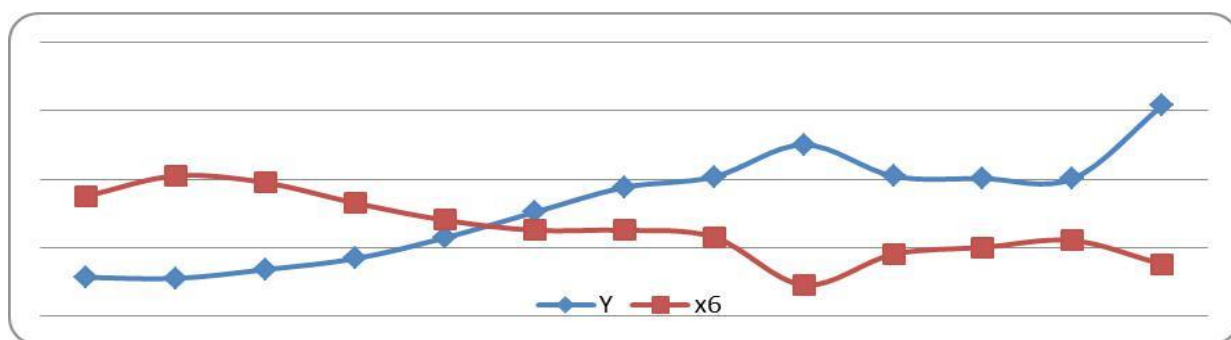
X3 – импорт (мың т); X4 – жалпы егіс көлемі (мың га); X5 – жиналған астық көлемі (мың т);

Бастапқыда, Excel бағдарламасында корреляция матрицасының коэффициенті есептелді (кесте 2) [4].

	Y	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8
Y	1								
x1	0,49	1							
x2	0,05	0,32	1						
x3	0,22	-0,32	0,37	1					
x4	0,38	0,51	0,57	0,31	1				
x5	0,26	0,08	-0,02	0,26	0,02	1			
x6	-0,93	-0,29	0,02	-0,31	-0,25	-0,46	1		
x7	0,89	0,11	-0,03	0,41	0,32	0,08	-0,85	1	
x8	0,51	0,19	-0,35	-0,02	-0,20	0,65	-0,62	0,37	1

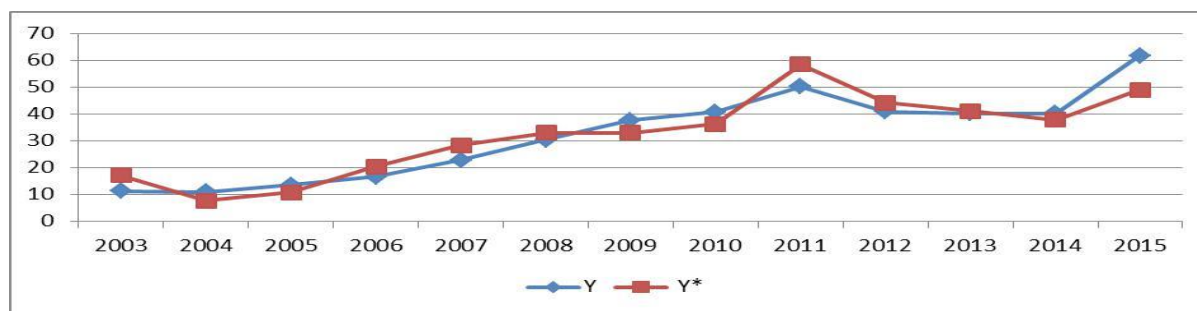
У өндіріс көлемі (млн т) пен Х8- жиналған ас-тық көлемі факторымен байланыс бар ($r=0.5$).

У өндіріс көлемі (млн т) және X 6 – ішкі тұтынуғағы импорт үлесі % факторының арасындағы байланысын қарастырайық (сурет 1).

У өндіріс көлемі (млн т) мен Х6 факторының арасында кері тығыз байланыс бар себебі, корреляция коэффициенті ($r = -0.9$). Детерминация коэффициенті $R=0,87$, үлесі 87%. Фишер критеріі $F=74,54 > F_{\text{кест}}=4,54$. Стьюдент критеріі $t=-8,63 > t=2.13$, берілген көрсет-

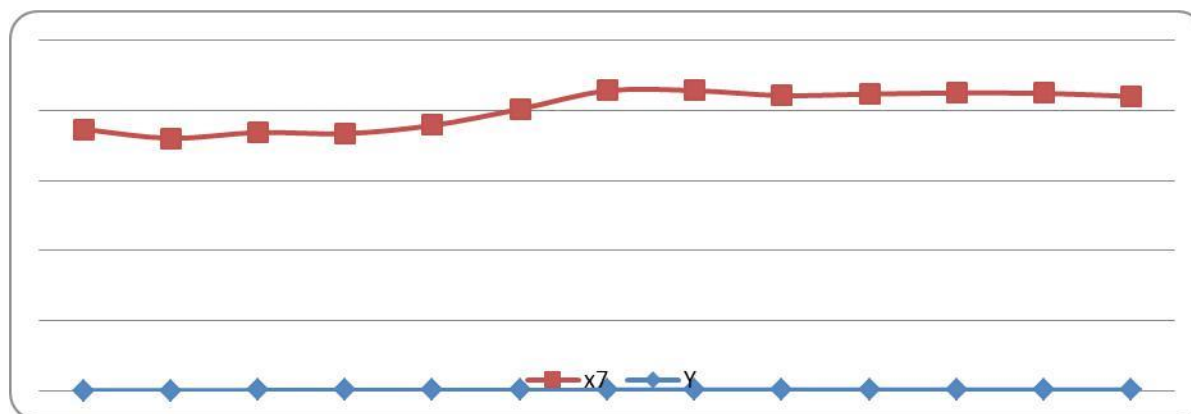
кіштер модельдің адекватты екенін көрсетті, статистикалық мағынасы бар [5]. 2017 ж. болжамының дәлдігін тексеру үшін, регрессия теңдеуі және оның қалдығының суретін сыза-мыз (сурет 2).

Сурет 2 – 2003-2015 жж. аралығындағы өндіріс пен ішкі тұтытудағы импорт үлесінің болжам дәлдігі

Регрессия теңдеуі бойынша $Y=72,7-1,58x6$. 2017 ж. болжам бойынша өндіріс көлемі 61,60 млн т.

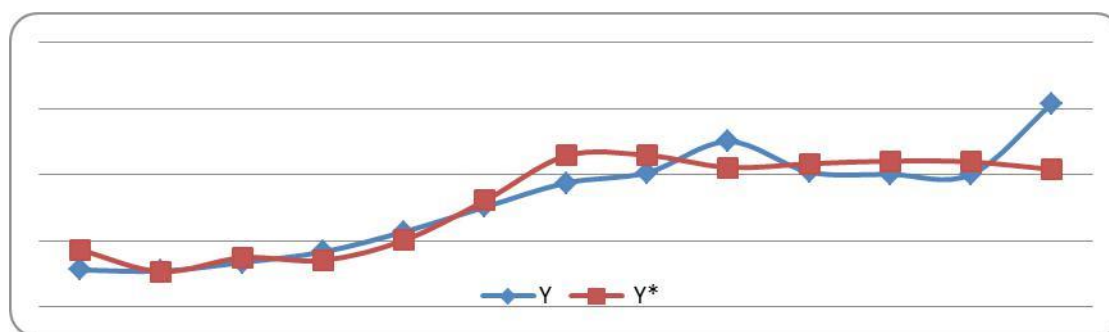
Сонымен қатар Y өндіріс көлемі (млн т) мен X7 – жалпы егіс көлемі факторының арасында тығыз байланыс бар ($r=0.89$) (сурет 3).

Сурет 3 – 2003-2015 жж. аралығындағы өндіріс пен жалпы егіс көлемі арасындағы байланыс

Y өндіріс көлемі (млн т) мен X7 – жалпы егіс көлемі факторының арасында тығыз байланыс бар ($r=0.89$). Детерминация коэффициенті $R_2=0,78$. Үлесі 78%. Фишер критеріі $F=40,8 > F_{кест}=4,54$, студент критеріі

$t=6,3 > t_{2,13}$ статистикалық мағынасы бар. Модель адекватты. 2017 ж. болжамының дәлдігін тексеру үшін, регрессия теңдеуі және оның қалдығының суретін сызамыз (сурет 4).

Сурет 4 – 2003-2015 жж. аралығындағы өндіріс пен жалпы егіс көлемі арасындағы болжам дәлдігі

Берілген сурет бойынша 2015 ж. болжам дәлдігі сәйкес келмейтіндігін көріп отыр-мыз. Регрессия теңдеуін қолданып, 2017 ж. болжам жасап көрейік. Регрессия теңдеуі $Y = -176,05 + 0,01x7$ бойынша өндіріс көлемі 51,75 млн т.

Қарастырылған көрсеткіштер бойынша мынандай қорытындыға келуге болады. Қазақстандағы ұн тарту өнеркәсібі өндірісінің көлемі өсуде, сонымен қатар ұн тарту өнеркәсібі өнімдерінің импорты ішкі тұтытуда төмендеді. Бұл көрсеткіш ұн тарту өндірісінің тұрақты дамуына ықпалын тигізеді. Бірақ ұн тарту өнеркәсібі өндірісінің экспорттық әлеуетін тиімді дамыту үшін, тосқауылдар да жоқ емес — логистикалық инфрақұрылымның жоқтығы және сату орындары көздерінің толық қарастырылмағаны. Егер де мемлекет осы мәселелерге көңіл бөлмесе, біз АӨК-ң тұрақты салаларының бірінен айырылып қалуымыз ықтимал.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1 Джолдасбаева Г.К. Современное состояние и повышение эффективности функционирования мукомольных предприятий

РК //Проблемы агрорынка.-2004.- №4.- С.100-105

2 Джолдасбаева Г.К. Современное состояние зерновой отрасли РК //Проблемы агрорынка.- 2005. - №4.- С.90-97

3 Қ.Р. ауыл шаруашылық министрілігінің ресми сайты.

4 Эконометрика оқулық,/ Р.Ө. Рахметова. – Алматы: Экономика, 2016.- Б. 28

5 Қ.Р. статистикалық агенттігінің ресми сайты, 2016

Pajdalanylran әdebietter tizimi

1 Dzholdasbaeva G.K. Sovremennoe sostojanie i povyshenie jeffektivnosti funkcionirovaniya mukomol'nyh predpriyatij RK

//Problemy agrorynka.- 2004. - №4.- S.100-105

2 Dzholdasbaeva G.K. Sovremennoe sostojanie zernovoj otrasli RK //Problemy agrorynka.- 2005. - №4.- S.90-97

3 Қ.Р. ауыл шаруашылық министірілігінің ресми сайты.

4 Jekonometrika оқулық,/ Р.Ө. Rahmetova. – Алматы: Jekonomika, 2016.- Б. 28

5 Қ.Р. statistikalyқ agenttiginің resmi sajty, 2016.

